No. 1129 Zaterdag 12 Augustus 1905. 22ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0.20,

BUREAUX VAN DIT BLAD
REDACTIE: Waterkant, Otrabanda, No. 223
ADMINISTRATIE: Plein Concordia, No. 129, Pietermaai

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tree luna pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number sol fl. 0,20.

Curaçao, 11 Aug.

DE ONTWERP-VERORDENING,

regelende het onderwijs in de Kolonie Curaçao.

II.

Alvorens door te gaan met de behandeling van de bezwaren, die wij tegen gemeld ontwerp hebben, zij 't ons geoorloofd een klein misverstand uit den weg te ruimen.

Toen wij in den aanvang van ons vorig artikel zegden, dat wij dankbaar waren voor de tegemoetkomingen van het Bestuur, wilden wij daar volstrekt niet mede zeggen (dat zal de lezer wel gevoeld hebben) dat wij met het ontwerp ingenomen waren. Wij willen klaren wijn schenken en hier eens duidelijk verklaren, hoever onze dankbaarheid jegens het nieuwe ontwerp gaat, voor zoover dit het Bijzonder Onderwijs betreft. Onze dankbaarheid is die van een ter dood veroordeelde, die zijne doodstraf veranderd ziet in eene levenslange gevangenisstraf. Het leven, hoe ellendig ook, en met het leven de hoop op de toekomst, wordt hem ten minste gelaten. Niet verder gaat *onze* dankbaarheid. Het vorige ontwerp van den Gouverneur drukte 't Bijzonder Onderwijs dood, 't maakte zijn bestaan geheel en al onmogelijk; dat was de doodstraf. Deze is nu in dit nieuwe ontwerp veranderd in een ellendig bestaantje, dat enkel aanvaard kan worden ter wille der arme bevolking, om haar niet geheel van onderwijs te berooven; maar in ieder geval, het *leven* en daarmede de hoop op de toekomst is aan 't Bijzonder Onderwijs gelaten. Daarvoor, en daarvoor alleen, waren wij dankbaar. Maar die dankbaarheid sluit geenszins in, dat wij met het ontwerp en met de armzalige subsidie, die het geeft, zouden zijn ingenomen. Juist het tegendeel! Stond het Bijzonder Onderwijs, met bijna gelijke lasten, tegenover het Openbaar Onderwijs reeds ver ten achter voor wat de lusten betreft, door de schromelijke vermindering van de subsidie door den Apostolischen Vicaris voorgesteld wordt het Bijzonder Onderwijs nu daarenboven stelselmatig de mogelijkheid ontnomen om zich naar behooren krachtig te ontwikkelen en tot verbetering en hoogeren bloei in de Kolonie te geraken.

Een tweede hoofdbezwaar, dat wij tegen dit ontwerp hebben, is de *taalquaestie.* In art. 13 wordt bepaald, dat het onderwijs op de scholen zal worden gegeven, *zooveel mogelijk, in de Nederlandsche taal.*

Hierbij wordt, ? gelijk op andere plaatsen der wet, eene kapitale fout begaan met geen onderscheid te maken tusschen de stad en de buitendistricten. 't Is mogelijk, zooals de Gouverneur in zijne memorie van toelichting zegt, dat eenige leerlingen zich vrij vlot, sommigen zelfs vlot in het Nederlandsch weten uit te drukken. Inderdaad dat is niet iets nieuws, waarvan de Gouverneur de ontdekker is. Dat is reeds jaren lang zoo geweest. Zoo iets is mogelijk in het stadsdistrict van Curaçao, maar in de buitendistricten en op de andere eilanden, vooral de Bovenwindsche? Onmogelijk!

Wij nemen gaarne nota van hetgeen ook nog in de memorie van toelichting gezegd wordt, dat er eenige speling zal gelaten worden; maar de memorie van toelichting is de wet niet, waarin nauwkeurig wordt opgegeven, welke vakken op den rooster van werkzaamheden mogen voorkomen. Bij dien rooster nu ontbreekt het Papiamentsch en het Engelsch volkomen, er is ook geen plaats voor. Dit nu houden wij voor eene nieuwe fout.

Het Papiamentsch toch kan men in de Kolonie zoo maar niet wegcijferen of vermoffelen De Gouverneur moge zeggen in de Memorie van toelichting, „dat het geenzins in de bedoe„ling ligt of gelegen heeft, strijd te „voeren tegen het Papiamentsch", maar als men nu het Papiamentsch van het program afvoert, als men de kinderen belet hunne *moedertaal* correct te leeren lezen en schrijven, in hunne taal te leeren rekenen, zooals ze het later noodig zullen hebben, dit wil zeggen in 't Papiamentsch, dan is dat wel geen rechtstreeksche, maar minstens, eene zijdelingsche bestrijding, die niet anders kan leiden, dan tot verval van het onderwijs.

Dat woord zal misschien menigeen verwonderen, en toch is het zoo. Wat toch is in de buitendistricten het geval?

De Gouverneur veronderstelt, dat de kinderen 6 jaren de school bezoeken.

Maar feitelijk bezoekt de doorsneê der kinderen slechts DRIE jaren de school. Wat kan er nu in drie jaren terecht komen van het onderwijs, zoo dat vooral gericht moet zijn op het Nederlandsch, of in het Nederlandsch moet gegeven worden? Hoe moeten die kinderen leeren schrijven, zich correct uitdrukken, rekenen enz. zoo zij dat grootendeels moeten doen in eene taal zoo moeilijk als het Hollandsch, eene taal daarenboven, waaraan zij naderhand niets hebben.

Schrijver dezes meent goed Nederlander te zijn, en zijne taal lief te hebben als geen ander; hij wil gaarne bekennen, dat het hem in den beginne van zijn verblijf alhier, pijnlijk aandeed, zoo weinig Hollandsch hier aan te treffen; maar na meer dan 10 jaren verblijf is 't hem gebleken, dat het Hollandsch eene taal is, die voor ons volk niet geschikt is en dus nimmer algemeen kan worden; eene taal ook, die volkomen nutteloos is voor het zoeken van een bestaan, gelegen als wij zijn te midden van Spaanschsprekende Republieken. Doch dit alles is al zoo dikwijls herhaald, ook in dit blad, dat het vrijwel overbodig kan worden geacht daar nog verder op in te gaan.

Maar wij konden onze oogen haast niet gelooven, toen wij lazen wat de Gouverneur zegt in zijne Memorie van toelichting over de Friesche, Limburgsche of Zeeuwsche dialecten. Z.H.E.G. houde ons ten goede, dat wij zijn gevoelen niet deelen.

Die dialecten sluiten zich bij het Hollandsch aan; zij zijn slechts *uitwassen* op den *Hollandschen* stam. Is dat het Papiamentsch insgelijks? Verre van daar. Het Papiamentsch is een uitwas der *Spaansche* taal; het sluit zich in geenen deele bij het Hollandsch aan, en daarom kan men het Papiamentsch in geenen deele gelijk stellen met een der genoemde dialecten. Dat men in Holland in die dialecten geen onderwijs geeft, begrijpt zich. 't Zou het Hollandsch bederven. Maar wij spreken beslist tegen, dat het Papiamentsch een beletsel zou zijn, om het *Hollandsch* goed te leeren. Het beletsel zit niet in het Papiamentsch, maar in de keel, in de organen onzer bevolking

Wij spreken het daarom openlijk als ons gevoelen uit, dat het geven van onderwijs *in de buitendistricten* in de Hollandsche taal, de weg is om het onderwijs te bederven en geheel en al onvruchtbaar te maken

Wij staan in deze met ons gevoelen niet alleen. De Koloniale Raad zegde den 12 Mei 1902 in zijn Voorloopig Verslag op de toenmaals ingediende onderwijs-verordening:......
„Men veronderstelde, dat het geven van onderwijs in het Nederlandsch in de buitendistricten met moeilijkheden gepaard zou gaan en koesterde niet veel verwachtingen daarvan."

Dat is met andere woorden hetzelfde gezegd. De grootste moeilijkheid is zeker de korte duur van 't onderwijs. Gelijk wij boven reeds zeiden, is drie jaar onderwijs de doorsnede. Mogen die drie jaren nu verknoeid worden aan het aanleeren onzer moeilijke en voor de buitenbevolking nuttelooze taal? Wij gelooven niet, dat iemand, die den toestand kent, het zal durven beweren.

Iets anders zou het zijn, zoo tegelijk met deze wet ook de *leerplicht* of verplicht schoolbezoek werd ingevoerd. Zouden de kinderen gedwongen worden zes jaren lang de lessen te volgen, ja, dan zou er met eenige waarschijnlijkheid oogst verwacht mogen worden van zesjarigen arbeid. Maar invoering van leerplicht zou dan tevens voor het Bestuur den plicht medebrengen, die doodarme kinderen van voedsel en kleeding te voorzien. Een onuitvoerbare zaak.

En zelfs al was de leertijd zes jaren, dan nog zou bij het groote aantal kinderen en het kleine getal onderwijskrachten, de oogst gering zijn.

De subsidie van het Gouvernement is veel te karig, om het aantal der onderwijskrachten te vermeerderen. Zelfs al heeft één onderwijzeres maar 50 kinderen (nu hebben sommigen bijna het dubbele) dan nog zal het uiterst moeilijk, zoo niet ondoenlijk zijn, die kinderen behoorlijk Hollandsch te leeren.

Nog meer springt de onmogelijkheid der invoering van het Hollandsch in het oog, waar het betreft de taal der Bovenwindsche eilanden, het Engelsch. De oude wet van 1884 (die, 't zij in 't voorbijgaan gezegd, in vele opzichten nog zoo slecht niet was) liet voor de Bovenwindsche eilanden het gebruik en het aanleeren der Engelsche taal toe. Dat zal voortaan anders moeten gaan. Slechts in de twee laatste jaren van den zesjarigen cursus zal het Engelsch mogen onderwezen worden. Met welk gevolg? Dat de kinderen noch correct Hollandsch, noch correct Engelsch zullen kennen. Het Hollandsch zal zeer onvolmaakt zijn; want zij spreken het thuis niet; en het Engelsch met zijne moeilijke ortografie kunnen zij in twee jaar niet leeren, of 't zouden allen wonderkinderen moeten zijn. Hadden zij al hun tijd kunnen besteden uitsluitend aan het Engelsch, dan zouden zij bij 't verlaten der school hun Engelsch behoorlijk kennen en, de wereld door, hun kost kunnen verdienen.

Tot staving zouden wij nog kunnen aanhalen, wat verleden jaar een zekere Heer J. Habbema in de „Indische Gids" schreef (Juli-afl.). Zijn opstel is getiteld: *Het politiek en economisch belang van de inlandsche bevolking van Ned. Indië.* Daarin komt o. m. het volgende voor:

„Het verplicht aanleeren van de „Nederlandsche taal op de Inland„sche lagere scholen is een zuiver „verlies van tijd." De schrijver raadt aan gebruik te maken van de Inlandsche taal. als voermiddel tot het verkrijgen van de eenvoudige kennis, die het gros van het volk noodig heeft. En het *Koloniaal Weekblad,* orgaan der Vereeniging Oost en West, zegt in zijn nummer van 21 Juli 1904 het daarmede volkomen eens te zijn.

Nu vragen wij: welk verschil is er tusschen Oost en West? Moeten hier ten opzichte van het onderwijs andere beginselen gelden als daar? 't Is waar het Maleisch is een taal, die door millioenen gesproken wordt; het Papiamentsch slechts door 40,000 menschen, maar het Engelsch dan toch door honderden millioenen; dat is een wereldtaal. En ook het Papiamentsch, hoe onvolmaakt nog, is al aardig op weg, om zich te ontwikkelen; het bezit reeds sinds 25 jaar gedichten, boeken en couranten. En zou men het door eene wereldtaal willen vervangen, welnu men neme het Spaansch en onderwijze dit. Dat is ook eene wereldtaal; en de overtuiging van schrijver dezes is, dat het Papiamentsch ontstaan zijnde door de onwetendheid in de Spaansche taal, weer verdwijnen zou gelijk het gekomen is, dooronderwijs in de Spaansche taal

De slotsom uit al het boven staande moge in een paar woorden hier nog eens saamgevat worden.

De ontwerp-verordening, zooals ze daar ligt, zal het onderwijs in de buitendistricten en op de andere eilanden in plaats van het te verbeteren, achteruit zetten, door den onmogelijken eisch om 18 uur per week d. i. bijna den geheelen duur van den schooltijd zooveel mogelijk in het Nederlandsch onderwijs te doen geven.

Men meene ook niet, dat hier onwil in 't spel is. Integendeel. Alle onderwijzers en onderwijzeressen zijn [met een hoogst zeldzame uitzondering] zelve Hollanders..

Deze beminnen ook hunne taal en zouden niets liever zien, dan dat de heele wereld haar sprak, maar boven deze platonische, bespiegelende liefde, gaat het waarachtig belang van het kind en dat wordt, naar wij innig overtuigd zijn, niet ge-

baat door het leeren der Nederlansche taal.
De overige bezwaren tegen het ontwerp mogen in een volgend artikel eene plaats vinden.

Ingezonden Stukken.

Geachte Redactie,

Uw geacht blad is, niettegenstaande de ontwerp-verordening, regelende het onderwijs in de Kolonie, het Bijzonder Onderwijs als een *asschepoester* behandelt, het Bestuur *dankbaar* voor dit ontwerp. Meer nog. Het brengt in zijn dankbaarheid het Bestuur gaarne hulde voor de indiening van dit nieuwe ontwerp. Het ontwerp „waarborgt het bestaan van het Bijzonder Onderwijs, gelijk het zich tot nu toe ontwikkeld heeft, en wordt zelfs gesteund door de subsidiën, gelijk het die tot dusverre genoot." Ziedaar wat de *Amigoe* tot dankbaarheid heeft gestemd, ondanks zoovele bezwaren die het blad terecht tegen het Ontwerp heeft.

De Katholieken van Curaçao kunnen echter over het ontwerp niet dankbaar zijn alleen *omdat het bestaan van het Bijz. Onderwijs gewaarborgd blijft*. Zij weten, dat dit bestaan, ofschoon armoedig, een bestaan is, waarvoor het Apostolisch Vicariaat van Curaçao zich de grootste opofferingen moet getroosten, zoo het de arme kinderen niet aan hun lot wil overlaten. Moet nu dat armoedig bestaan de vrucht zijn van zoovele opofferingen, van zoovele jaren van werken en zwoegen voor het Katholiek Bijzonder Onderwijs? Mogen de Katholieken dankbaar zijn, alleen omdat het Ontwerp het Apostolisch Vicariaat niet *verplicht* zijne scholen te sluiten? Neen, dat kunnen, dat mogen zij niet! Zij hadden minstens verwacht, dat in deze kwestie, die een levenskwestie is, het voorstel van het Apostolisch Vicariaat niet door de Schoolcommissie alléén zou worden aangenomen.

Mijnheer de Redacteur, zoolang de schoolkwestie niet op eene wijze is opgelost, waarbij het Katholiek Onderwijs datgene krijgt, waar het RECHT op heeft, zoolang zullen de Katholieken van Curaçao blijven protesteeren en kunnen zij niet dankbaar zijn!

Dankend enz.

V.

Curaçao Aug. 1905.

Noot van de Redactie.— Wij zijn zoo vrij den geachten inzender te verwijzen naar ons hoofdartikel van heden, waar hij het antwoord zal vinden op verscheidene zijner vragen.

Aan den Zeer Eerwaarden Pastoor

W. G. WILLEMS

op zijn zilveren priesterfeest.

1880 - 15 AUGUSTUS - 1905.

Daar brandt op zilvren kandelaar
In 't grijze heiligdom een vlam.
Zij spreidt heur stralen hel en klaar
Rondom zich en laait op voor 't Lam,
Dat klom op 't hooge kruisaltaar
Als Offerand en Offeraar.
Dat helder-stralend licht zijt Gij,
Die heden viert uw jubeltij.

Daar is St. Anna's ouden dom
Een borrelende bron ontweld
En aan die bron lescht gansch een drom
Van Christ'nen zijnen dorst, en snelt
Dan heen, gesterkt ten worstelstrijd,
Getroost, gereinigd en verblijd.
Die zilvren bron, zoo frisch, zoo klaar,
Dat zijt gij, priesterjubilaar!

Daar staat in Otrabanda's tuin
Een forsche boom, die, rijk bedauwd
Door Gods genâ, zijn breede kruin
Ten schaduw biedt aan jong en oud.
Elk plukt van zijnen vruchtenschat
En treedt vol moed op 't levenspad,
Die boom, die luwte en vruchten geeft,
Zijt Gij, die voor uw kudde leeft.

o Vlam op zilvren kandelaar,
Verspreid nog lang uw licht en troost!
o Bron, vloei rijker jaar op jaar
Voor 't arme, dorstend menschenkroost!
o Boom, spreid wijder nog uw kruin
Ten sieraad van St. Anna's tuin!
Dat geve Christus, 't Offerlam,
Dat U ten trouwen priester nam!

M. VICTOR ZWIJSEN,
rector.

Curaçao, 10 Augustus 1905.

Een belangrijke Prijsvraag.

Een Duitsch vakblad, de „Practische Ratgeber im Obst- und Gartenbau", schreef onlangs deze prijsvraag uit: „Hoe en wanneer bladluizen bestrijden?"

Van de beste antwoorden deelen wij den zakelijken inhoud mede:

Iemand uit Giesenheim had gedurende 26 jaren tal van middelen aangewend, welke meerendeels doeltreffend bleken, maar die niet slechts de bladluizen doodden, doch ook de planten schaadden. Nu gebruikt hij met uitstekend gevolg „quasiapap", bereid als volgt: 1½ pond quasiahout laat men één nacht in 10 L. water trekken en den volgenden dag flink koken. Over een petroleumvat met 100 L. water hangt hij een stuk linnen of zakkengoed, schudt daarop het mengsel uit, laat de vloeistof doorsijpelen en roert door de vloeistof 5 pond groene zeep. Dit sproeimiddel, dat de inzender op iederen tijd van het jaar gebruikte, noemt hij een radicaal middel tegen het lastige ongedierte, dat ook zonder hinder voor de plant, zelfs bij perzikboomen kan worden toegepast. Takjes, waarop luizen voorkomen, kunnen eenvoudig worden ingedompeld, na ongeveer een uur zijn ze van de luis bevrijd. De kosten zijn gering; voor een pond quasiahout werd bij apotheker of drogist 45 cts betaald, 100 liter van het mengsel kwam op *f* 1.90. Gedurende den geheelen zomer kan de vloeistof toegedekt in het vat bewaard blijven, om gebruikt te worden, zoodra de luizen zich vertoonen. Bij herhaling der aanwending verdwijnt het ongedierte geheel.

Een andere inzender beveelt een gelijksoortig aftreksel aan. Deze acht het van belang op het juiste oogenblik te besproeien: op een der eerste mooie voorjaarsdagen van Maart, als de bladluizen uit de eitjes, komen, en dan zoo grondig mogelijk; na 14 dagen herhale men de besproeiing en later, zoo noodig, nog eens.

Een derde inzender had opgemerkt, dat insecten zeer slecht fijn stof verdragen. Hij nam daarom zijn toevlucht tot besproeien met fijn poeder. Aardvlooien bij koolplanten en rupsen bij kruis- en St. Jansbessen, bestrooide hij met goed gevolg met superphosphaat, ammoniak-superphosphaat en opgeloste guano. Ook de bladeren leden er echter door, waarschijnlijk door het zwavelzuur, waarom hij de aanwending bij droog weer deed geschieden, opdat de regen er het poeder kon afspoelen. Volgde de regen niet spoe-

Feuilleton.

Nooit-of-anders!

Wie gisteren het ongeluk had gehad den winkel van Flamberland te bezoeken, was getuige geweest van een woest tooneel.

De dikke man stond daar midden in zijn magazijn, hij was rood als een kalkoensche haan, zijn breed gezicht ontvlamd van toorn, terwijl hij als een dolle stier in de rondte draaide, met opgeheven vuist tegen een jong kantoorklerkje, die pas in betrekking was......

— Wat... Wat!...... brulde Flamberland. Wat!...... Wil jij gaan biechten!...... o zoo! wil je een loopje met mij nemen, jij deugniet?...... Denk je dat mijn huis een Jesuieten-klooster is?...... geloof je misschien, dat ik je alles aan die pastoors laat vertellen, wat hier voorvalt?...... Je weet 't... spreek me er nooit meer over, nooit!...... of anders!!!

Een woedende beweging van het rechterbeen voltooide de gedachte van Flamberland, een beweging, die het verpletterde kind duidelijk be wees, dat hij, bij de eerst volgende keer, een schop van zijn patroon zou krijgen, die hem de deur uit op het trottoir zou brengen.

Gewoonlijk eindigde de woede van dat aangekleede nijlpaard met een of andere grove aardigheid. Deze keer stelde Flamberland zich tevree met op zijn borst te kloppen en te zeggen:

— Hoor eens, kleine, als gij wilt biechten, dan behoeft ge zoo ver niet te loopen, naar die zwarten...... kom maar bij mij...... ik ben de eerwaarde pater Flamberland van de Congregatie der Drinkers-zonder-dorst.

Bij die zouteloze aardigheid gierden alle klerken van het magazijn het uit van pret. Maar die het meeste pret had, was de eerste klerk.

— Die drommelsche patroon! riep hij uit, terwijl hij de levendigste vroolijkheid veinsde, zoo iets kan hij alleen uitdenken!......

— Komaan! komaan!...... riepen de overige bedienden, ga bij den patroon biechten! dat is niet gek!......

* *
*

Arme kleine!

Sinds acht dagen was hij in die betrekking, hoe veel bitterheid had hij al geproefd, hoeveel tranen gestort, des nachts, op zijn legerstee, al bijtend in de dekens, opdat het geluid van zijn snikken het oor van zijn beulen niet zou bereiken, die den geheelen dag hunne goddelooze geestigheden op hem wierpen. Hoe zou hij zijn twee leerjaren hier in dit helsche huis door komen?

Zoo dacht het kind; en als hij papieren achter een toonbank verborg, bukte hij zoo diep mogelijk om zijn tranen te verbergen, terwijl uit alle hoeken van het kantoor, onder het welwillend oog van Flamberland, alle soorten van beleediging hem naar het hoofd geworpen werden.

Op dit zelfde oogenblik ontstond een algemeene verbazing in den winkel; als bij tooverslag hield het schelden op, terwijl de deur open ging en Flamberland naar den drempel vloog en met honingzoete stem uitriep: „kom binnen, mijnheer pastoor!"

Het was inderdaad een priester, die de kruk van het magazijn opendraaide. Wat komt hij hier doen? Weet hij dan niet bij wien hij komt?

Hij weet het zeer goed, want met vasten toon in zijn stem en een ronden lach om den mond vraagt hij: „Ik ben hier bij mijnheer Flamberland?

—Ja, mijnheer!

* *
*

Hij had wel lust om met een grofheid te antwoorden; maar al is hij vrijdenker, hij is bovenal handelsman. De bezoeker is misschien een klant, en welke klant is gemakkelijker te plukken dan een pastoor? altijd tevreden, altijd goed, 't is heerlijk!

En dan, een oud stuk slijten aan dien pastoor, het doet alweer goed aan zijn vrijdenkers hart.

—U verlangt?......

—U een oogenblik te spreken, mijnheer, als 't mogelijk is.

* *
*

Een oogenblik later zijn Flamberland, die zeer nieuwsgierig is, en zijn bezoeker tegen over elkaar gezeten; het volgend gesprek begint:

—Mijnheer, zegt de priester, ik kom een zending bij u vervullen, die, hoop ik, niets onaangenaams zal hebben.... ik kom u geld brengen.

—Geld?

—Ja— voor eenige jaren zijt gij 't slachtoffer geweest van een belangrijken diefstal. De schuldige had zonder twijfel berouw gekregen, maar ik ben belast om u, van zijnentwege, de som van 1227.73 gulden te brengen, het bedrag van het kapitaal en de verschenen rente.

1227 gulden!!! Maar, mijnheer pastoor, zei Flamberland, terwijl hij zijn oogen wijd opende als twee schoteltjes, ik weet waarlijk niet van waar dat komen moet?

— Dat kan ik u ook onmogelijk zeggen. Ik ben hierin alleen de tusschenpersoon.

dig, dan werd het blad min of meer beschadigd. Om deze reden paste hij bij zijn nog jonge vruchtboomen het nog fijnere slakkenmeel toe en deed dit, zoodra het blad aan de boompjes was en de eerste parasieten zich vertoonden. Op deze wijze bereikte hij, zonder schade, zijn doel, en noemt als voordeel van het bestuiven boven het besproeien, dat het slakkenmeel als meststof den bodem ten goede komt, dat het goedkoop is en minder omslag geeft.

In het *Tijdschrift van het Nederlandsch aardrijkskundig Genootschap*, Tweede Serie *Deel I blz. 370* vonden wij een brief van den ZeerEerw. Heer A. J. VAN KOOLWIJK aan Dr. C. J. LEEMANS, welke het der moeite waard is hier mede te deelen.

....

Dezer dagen kwam ik tot een ontdekking, waarvan ik bereids kennis gegeven heb aan het Bestuur der Maatschappij van Nijverheid.

Een jaar geleden had ik voor mijn raam een *Oleander rosea* geplant. Spoedig droeg die struik de schoonste en zwaarste bloemtrossen, zoodat niemand voorbijging, zonder er met voldoening het oog op te vestigen. Voor eenige weken begon de struik te kwijnen en, ofschoon het dagelijks regende, te verdorven. Wat was de oorzaak? Ontelbare boomluizen hadden zich op takken en spruiten gevestigd. Het sap van de *aloë vulgaris* was mij bekend als zeer bitter en een scherpen reuk verspreidende (als dat sap voor den handel verpakt wordt, verpest het den omtrek). Ik nam de bladeren der aloëplant en wreef de oleander in met het binnenste van het gespleten blad tweemaal, na een paar dagen tusschenruimte van beneden naar boven over takken en spruiten strijkende. Spoedig had ik de voldoening te zien, dat de boomluizen totaal verdwenen.

Het versch aloe-sap is dus een uitstekend middel tot verdelging van boomluizen, en wie weet, misschien van den druifluis.

Opmerking verdient, dat het aloëblad steeds zuiver is, zoodat insecten die plant schijnen te vermijden; daarom is misschien de nabijheid dier plant een behoud voor andere gewassen.

Er bestaan hier op Aruba nog andere vrij scherpe sappen, zooals dat der versche *lemoentjes* en dat der *Capsicum annuum*, inlandsche benaming *promente*, spaansche peper, waartegen ik niet geloof, dat insecten het zullen volhouden; het laatste is een geheim middel tot uitroeiing der wandluis.

Nieuwsberichten.

Curaçao.

Jubelfeest van Past. G. W. Willems.

De AMIGOE DI CURAÇAO meent eene bijzondere reden te hebben, om een woord van dankbare hulde te wijden aan den waardigen Pastoor van St. Anna. 't Zal niet iedereen bekend zijn, dat ZEerw. geruimen tijd belast was met de redactie van dit blad. Toen in 1887 de zeer bekwame Redacteur P. J. ONDERWATER naar de Bovenwindsche eilanden vertrok, was het Pastoor WILLEMS, die zijn redactioneele erfenis aanvaardde en bestuurde tot aan zijne benoeming tot Pastoor van San Willibrordo. Een speciale gelukwensch onzer redactie zij dan te midden van zoovele andere felicitatiën, gericht tot onzen voorganger in het strijdperk der pers.

Verder geven wij het woord aan onzen collega „La Cruz".

Den 15n. Aug. a. s., feest van O. L. V. Hemelvaart zal het een blijde dag zijn voor de parochie van St. Anna. Alsdan zal het vijf en twintig jaar geleden zijn, dat de Herder van St. Anna in de Kathedrale kerk van Utrecht de H. Priesterwijding ontving. De parochianen zullen dien dag niet onopgemerkt laten voorbijgaan. Zij bezitten in Pastoor WILLEMS een waardigen Herder, die zijne kudde in God en om God bemint, zijne schapen bewaakt en geleidt op de wegen des heils en zich tot leuze koos: de herder is voor de schapen, niet de schapen voor den herder.

De ZEerw. Pastoor WILLEMS werd geboren te Horssen in de provincie Gelderland den 26n. April 1855. Op jeugdigen leeftijd trad hij te Huisen in de orde der Dominikanen en nam daar tegelijk met het witte habijt, den naam aan van GREGORIUS. (Zijn doopnaam was WILHELMUS). Den 23n. Sept. 1874 werd hij geprofest en den 15n. Aug. 1880 priester gewijd.

Het eerst oefende hij zijne priesterlijke bediening uit te Rotterdam, waar hij van 1881 — 1883 als Kapelaan fungeerde.

Door zijne Oversten bestemd voor de Missie van Curaçao kwam hij hier aan den 7n. April 1883 en werd reeds den 11n. April daaraanvolgende benoemd tot kapelaan te Santa Rosa, waar hij verbleef tot Februari 1884. Eenigen tijd was hij nu deservitor te San Willibrordo en vervolgens kapelaan op Pietermaai, waar hij in die hoedanigheid verbleef van 26 April — 18 April 1887. Daarna werd hij benoemd tot socius of secretaris van Mgr. REIJNEN z. g. en bleef in die bediening ook onder Mgr. JOOSTEN z. g. nl. van 18 April tot 7 Aug. 1889, toen hij benoemd werd tot pastoor van San Willibrordo, als opvolger van den onvergetelijken Pastoor VINCENT JANSEN. Deze parochie bediende hij met al de zorg van een goeden herder van 7 Aug. 1889 tot 3 Nov. 1892, toen ZEerw. werd aangewezen als Vicarius Provincialis der Dominicanen van de missie van Curaçao, waarbij ZEerw. in de laatste jaren ook de bediening van Pastoor der Parochie van Pietermaai waarnam, welke parochie nog de beste herinneringen aan zijn zielenijver bewaart.

Van April 1899 — April 1900 bracht Pastoor WILLEMS in Holland door, waar hij na 17jarigen arbeid in de missie een welverdiende rust genoot.

Na zijn terugkeer uit Holland werd hij door ZDH. Mgr. J. J. A. VAN BAARS aangewezen als zijn plaatsvervanger of Provicarius Apostolicus gedurende het jaar, dat Mgr. v. BAARS in Holland ging doorbrengen, en werd ZEerw. kort daarop tevens belast met de bediening van Pastoor der St. Annakerk of pro-cathedraal, in welke bediening wij ZEerw. kennen als den ijverigen en voorbeeldigen priester, die zich tot taak gesteld heeft alles voor allen te zijn en zich zelven niet te sparen.

Wij meenen de tolk te zijn der gansche parochie van Otrabanda, als wij den waardigen priester op zijnen feestdag een hartelijk: *noch vele jaren* toeroepen.

Naar wij vernemen zal de Eerw. Jubilaris op den feestdag ten 9 uur een plechtige H. Mis in de St. Annakerk opdragen, waarbij ZDH. Mgr. J. J. A. VAN BAARS, als blijk van hooge waardeering, *pontificaliter* zal assisteeren.

De geloovigen zullen niet verzuimen dien dag ter eere van hun waardigen herder te vlaggen. Des anderendaags zal ZEerw. de armen-scholen bezoeken, om daar de hulde der jeugd van Otrabanda in ontvangst te nemen.

Pater Ebben.

Denzelfden dag, dat Pastoor WILLEMS zijn zilveren jubilé viert, zal het ook in Holland feest zijn. Ook de HoogEerw. P. L. THEISSLING, provinciaal der Hollandsche provincie der Dominicanen, (en op Curaçao geen onbekende; ZHEerw. liet hier de aangenaamste herinneringen achter) viert dien dag zijn zilveren priesterfeest te gelijk met de Eerw. Paters WIJNTJES (procurator der Curaçaosche missie te Amsterdam) VAN ERP, VAN DIJK en vooral Pater VINCENTIUS EBBEN, die ruim 22 jaren van zijn priesterschap op Curaçao heeft doorgebracht. Wij betreuren het, dat wij niet in staat zijn, ZEerw. *hier* geluk te wenschen, dewijl ZEerw. na zooveel jaren arbeids, in Mei naar Holland is vertrokken. ZEerw. aanvaarde van verre onzen gelukwensch en de verzekering, dat zijne gedachtenis hier altijd nog levendig is onder zijne confraters, vrienden en kennissen.

Menige vrome ziel zal op dien dag niet alleen voor Pastoor WILLEMS, maar ook voor de andere Jubilarissen een vurig gebed ten hemel zenden, ten einde Gods zegen over hen en over hunnen arbeid af te smeeken.

Belangrijk.

Verleden week werd in de *Curaçaosche Courant* een belangrijk uittreksel gegeven uit het Publicatieblad. Men zal zich herinneren, dat eenige jaren de ambtenaren der Kolonie zich per rekwest tot de regeering hebben gewend, om te verkrijgen, dat hun, ook zonder spoed-certificaat, vergund zou worden desverkiezend hunne verlofreis naar en van Holland via New-York te mogen maken. Deze vergunning nu is dezer dagen verleend, zooals blijkt uit het koninklijk Besluit van 15 Juni 1905, N° 69, met dien verstande, dat zooveel mogelijk de overtocht volbracht worde met een stoomschip onder Nederlandsche vlag, toebehoorende aan eene maatschappij of reederij, met welke de Regeering een contract heeft aangegaan ten opzichte van het vervoer van passagiers; maar de Gouverneur is steeds bevoegd, om aan Gouvernementspassagiers, die zulks verzoeken, te vergunnen de reis van Curaçao naar Nederland te maken over New-York, mits zij zoowel die van Curaçao naar New-York, als die van New-York naar Nederland volbrengen met een stoomschip, dat aan de hier boven omschreven eischen voldoet.

Dit is eene beschikking der Regeering, die aan vele ambtenaren hoogst welkom zal zijn.

Niets vervelender toch dan de lange reis langs de kusten van Venezuela, vooral voor wie die reis reeds eenmaal maakte; terwijl de reis over Amerika veel korter is en veel meer afwisseling aanbiedt.

Nieuw Ministerie.

De telegraaf heeft ons deze week de lijst medegedeeld van het nieuwe ministerie, dat in Holland de leiding der zaken op zich genomen heeft. Wat ons al dadelijk opvalt zijn twee zaken. 1°. Dat er zich onder de nieuwe ministers geen enkele Katholiek of Antirevolutionnair bevindt. Blijkbaar is de rechterzijde bij haar beginsel gebleven: wie het schip van staat in 't riet stuurt, moet het er zelf maar uit zien te krijgen.

Er zijn overigens eminente mannen onder de leden van het nieuwe kabinet.

2°. Dat er negen ministeries zijn in plaats van acht, zooals vroeger. Moeten wij hierbij denken aan eene fout van de telegraaf? Of is dit een kluifje geworpen in den schoot van het socialisme, bij wiens gratie, dit nieuwe kabinet zal moeten leven en werken?

Ziehier het Kabinet:

De kleine zending, die ik volbreng, is mij toevertrouwd door een medebroeder, die nooit in deze stad is geweest. Ik kan u dus niets zeggen. Overigens doet dit niets ter zake; de hoofdzaak is, dat gij in 't bezit komt van hetgeen u toebehoort: ziedaar de som, die u ontnomen is; gelieve mij een bewijs van ontvangst te geven.

— O, zeer gaarne, roept de dikke man verblijd uit; zulke bewijzen zou ik den geheelen dag wel willen geven.

— Dat begrijp ik.

— Ziedaar het bewijs, mijnheer pastoor. En, zonder onbescheiden te zijn...... gebeurt het wel meer, dat gij zulke zendingen verricht?

— Van tijd tot tijd. Zie, mijnheer Flamberland, als de godsdienst niet noodzakelijk is om eerlijk te zijn, hij helpt toch aardig mee. Zonder dat zoudt gij waarschijnlijk uw geld niet teruggekregen hebben, wat ook bewijst, voegde de priester erbij, terwijl hij opstond, dat de biecht iets goeds heeft!

* *
*

Ik geef het op om de verbazing der klerken te schetsen, toen zij hun patroon den pastoor naar de deur zagen geleiden, en hem daar een hartelijken handruk zagen geven aan den pastoor, die niets gekocht had.

Maar hunne verbazing bereikte de grenzen van het onwaarschijnlijke, toen Flamberland, midden in den winkel staande, tot den klerk, wiens oogen nog rood waren van het weenen toeriep:

— Gij, ga dadelijk biechten, zoo gauw mogelijk.

* *
*

Toen wendde de patroon zich tot de andere bedienden.

— En wat jelui aangaat, het zou goed zijn, als je hetzelfde deedt, jelui deugnieten!

Mr. G. A. VAN HAMEL, professor in het strafrecht, strafvordering en wijsbegeerte van het recht, minister van Justitie en President.

Jhr. Mr. R. DE MAREES VAN SWINDEREN, buitengewoon gezant en gevolm. Minister van Nederland bij de Vereenigde Staten van N. Amerika, minister van Buitenl. Zaken.

Mr. P. RINK, afgevaardigde voor Arnhem, minister van Binnenlandsche Zaken.

W. J. COHEN STUART, Kapitein-Luitenant ter zee, minister van Marine.

Mr. TH. H. DE MEESTER, oud-president van den Raad van Ned. Indië, minister van financiën.

Generaal Majoor H. P. STAAL, sous-chef van den Generalen Staf, minister van Oorlog.

J. KRAUS, Rector magnificus der nieuwe technische hoogeschool te Delft, minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid.

Mr. VEEGENS, oud-afgevaardigde minister *van arbeid* (?).

Mr. D. FOCK, afgevaardigde voor Rotterdam I, minister van *Koloniën*.

Ontvangen.

In dank ontvingen wij van het Bestuur der Kolonie: 1°. Het voorloopig verslag van de Commissie van Rapporteurs uit de afdeelingen van den Kolonialen Raad over de ontwerp-verordening op het slachten van vee en het verkoopen van vleesch op het eiland St. Eustatius. De raad is het niet geheel eens met de ontwerp-verordening, vooral wat betreft het binnendringen der politie in een woning tegen den wil van den bewoner.

2°. Voorloopig Verslag van de Commissie van Rapporteurs uit de afdeelingen van den Kolonialen Raad over de ontwerp-verordening tot intrekking der Verordening tot heffing eener inkomstenbelasting, vastgesteld 20 Febr. 1904.

Merkwaardig is de slotzin van dat rapport:

„De Afdeelingen oordeelden het daarom noodig om in het belang der zaak, het Bestuur nogmaals in overweging te geven, nu met de invoering der inkomstenbelasting twee jaar is gewacht, de definitieve behandeling er van op te schorten totdat het bekend zal zijn, zij het ook in ruwe trekken, welke wijzigingen in het belastingstelsel tegemoet kunnen worden gezien. Bekendheid daarmee zal zeer zeker van veel invloed zijn op de houding van den Raad tegenover de voorgestelde inkomstenbelasting. De veronderstelling lijkt immers niet ongegrond, dat met het oog op den langen tijd, dat er sprake is van de herziening van het belastingstelsel, het Bestuur wel zal hebben vastgesteld op welken grondslag moet worden voortgebouwd."

Hoogst ernstig.

Door Generaal CASTRO is bij decreet van 3 Aug. jl. ingetrokken een ander decreet van 23 Juni jl., waarbij verlaging van rechten werd toegestaan voor de Douane van Maracaibo op ingevoerde koopwaren van eerste noodzakelijkheid en bestemd voor Tachira.

Dat is ook al weer geen voordeel voor den Curaçaoschen handel; doch op de billijkheid van dien maatregel valt weinig af te dingen. Ernstiger echter zijn de geruchten, die er loopen over den uitvoer uit Venezuela van hout en papelón (blok-suiker). Men schrijft aan Generaal CASTRO 't voornemen toe, om tegen 1 Sept. *speciaal voor de Antillen*, een uitvoerrecht te heffen op genoemde artikelen, die den uitvoer zoo goed als onmogelijk zal maken.

Wij veroorloven ons hier eene ernstige vraag. Ligt het niet op den weg onzer Kamer van Koophandel en Nijverheid, om eens naar de *oorzaken* der vijandige gezindheid van Generaal CASTRO tegenover Curaçao een ernstig onderzoek in te stellen, en zoo mogelijk die oorzaken weg te nemen? Moeten die oorzaken gezocht worden in een *persoon*, in een *toestand*, in onze Koloniale Regeering of in de Regeering van Nederland?

Zeker is het, dat zooals het nu gaat, de handel van Curaçao den ondergang te gemoet rent. En de handel is toch de levensader van Curaçao. Ziedaar dus voor de Kamer van Koophandel een schoone taak, om hare werkzaamheid te beginnen.

Verbetering.

In ons nummer van de vorige week gaven wij eene lijst der bezoldiging der Openbare Onderwijzers in onze kolonie. Deze was abusievelijk ontleend aan een Gouvernementeel Besluit, dat later gewijzigd is.

Wel zijn er nog onderwijzers, die volgens dat eerste Besluit hunne traktementen ontvangen, doch in 1898 is die regeling als volgt gewijzigd:

a. Voor de onderwijzer 1ste klasse *f* 1500 — *f* 2500 's jaars

b. Voor de onderwijzers 2e. klasse en onderwijzeressen *f* 1.300 — *f* 2000 's jaars.

c. Voor de onderwijzers 3e klasse of hulponderwijzeressen *f* 800— *f* 1600's jaars.

De periodieke verhoogingen zijn in het maximum begrepen.

Aan kweekelingen wordt gegeven *f* 400 — *f* 600.

Aan leerlingen der Normaallessen kan eene toelage van f 300 worden toegekend.

Al is deze regeling iets minder voordeelig dan de vroegere, zij steekt toch altijd nog verre uit boven het minieme bedragje, dat aan de Bijzondere Onderwijzers met dezelfde rangen, wordt toegekend door de nieuwe Ontwerp-Verordening.

Artesische putten.

Zou het toch werkelijk ernst zijn met de plannen? Wij vernemen, dat de Amerikaan, die de artesische putten boren wil, reeds om zijne machineriën getelegrafeerd heeft. Hij zelf is naar Caracas vertrokken en zal na zijn terugkeer de hand aan het werk slaan.

Dr. Boeke.

Dr. BOEKE is den 8e. Aug. met de *Christiansted* naar de Bovenwindsche eilanden vertrokken, om ook daar een onderzoek in te stellen, naar alles wat op de visscherij betrekking heeft. Men zou ook Dr. BOEKE den „onvermoeibaren" kunnen noemen.

„Chancellor."

Deze Engelsche Boot heeft gisteren morgen bij het binnenloopen een anker uitgeworpen en daarmede de buis der waterleiding gebroken. Dat is in dezen drogen tijd het ergste voor de bewoners van Punda, die nu van leiding-water verstoken zijn.

Plaatsgebrek verhindert ons van de officieele berichten meer op te nemen dan de

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

Henriette Balochi, Vrancisco Brunoe, Manuel Cotes (aangeteekend), Jose Gregorio Guerrero (aangeteekend), Elias Kramo, Maria Jesurum c/o W. Spencer, Antoinette Lamp (Santa Rosa), Gabriel A. Lladaon, A. J. Maal (aangeteekend), Maraya Maduro, Antonio de Windt, John Moull, August Muller, Estela Suriel, Maltida Vanyte (2), Lusiana Veerman (2), Alfonsina Voog de Muskus, Thin Windthol, en niet voor bestelling vatbaar de volgende drukwerken geadresseerd aan: Manuel Cotes Sra. & familia, Morris Marchena Sra & familia, Sarah de Jesusun Penso, Julia y Liana Penso, Jacob Pinedo Jr. & hermanas en Christian Snijders Sra. & familia.

Advertentien.

TIJDTAFEL

van de stoomschepen der „Red D Line" tusschen

NEW-YORK,

PUERTO RICO, VENEZUELA en CURAÇAO.

1905.	Caracas	Zulia.	Philad.	Marcb.	Carcas.	Zulia
Vertrekt van NEW-YORK	Juli 22	Juli 29	Aug. 5	Aug. 12	Aug. 19	Aug. 26
Komt aan te SAN JUAN	27		10		24	
Vertrekt van „	28		11		25	
Doet CURAÇAO aan	30		13		27	
Komt aan te LA GUAIRA	31	Aug. 5	14	19	29	Sept. 2
Vertrekt van „	Aug. 2	6	16	20	30	3
Komt aan te PTO. CABELLO	3		17		31	
Vertrekt van „	4		18		Sept. 1	
Komt aan te CURAÇAO	5	7	19	21	2	4
Vertrekt van „	6	14	20	28	3	11
Doet LA GUAIRA aan	7		21		4	
„ SAN JUAN „	9		23		6	
Komt aan te NEW-YORK	14	21	28	Sept 18	11	18

Dienst tusschen Curaçao en Maracaibo.

	Merida	Zulia.	Merida	Marcb.	Merida	Zulia
Vertrekt van CURAÇAO	Juli 31	Aug. 7	Aug. 14	Aug. 21	Aug. 28	Sept. 4
Komt aan te MARACAIBO	Aug. 1	8	15	22	29	5
Vertrekt van „	4	12	18	26	Sept. 1	9
Komt aan te CURAÇAO	5	13	19	26	2	10

Drukker:
ALFREDO F. SINTIAGO.